
Kronika naukowa Instytutu Badań Literackich.

Biuletyn Polonistyczny 16/50, 88-103

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRONIKA NAUKOWA INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

POSIEDZENIA RADY NAUKOWEJ

W dniu 14 grudnia 1972

Posiedzenie w dniu 14 grudnia 1972 r. Rada Naukowa Instytutu Badań Literackich rozpoczęła rozpatrzeniem wniosku Komisji do spraw przewodu habilitacyjnego dr Ireny Kwileckiej (prof. prof. M.Karaś, M.Plezia, S.Urbańczyk). Komisja postanowiła dopuścić kandydatkę do kolokwium habilitacyjnego, w którym odpowiadała ona na pytania recenzentów swej pracy o Tomaszu Łysym ze Zbrudzewa: prof. prof. Z.Stiebera, J.Siatkowskiego i S.Urbańczyka, oraz prof. prof. W.Doroszewskiego, M.Plezi i dra hab. M.Kucały. W głosowaniu tajnym Rada Naukowa pozytywnie oceniła kolokwium i nadała dr I.Kwileckiej stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Wobec wyjazdu za granicę prof. W.Kuraszkiewicza Rada Naukowa dokooptowała dra hab. F.Pepłowskiego do Komisji do spraw przewodu habilitacyjnego dr Danuty Turkowskiej. Komisja ta zaproponowała następnie, a Rada wnioszek zatwierdziła, recenzentów pracy dr D.Turkowskiej pt. "Etudes sur la langue et sur le style de Jean Długosz": prof. prof. M.Plezię, M.R.Mayenową i J.Safarewicza.

Prof. M.Plezia w imieniu Komisji wyłonionej przez Radę Naukową dla opracowania wniosku o nadanie prof. M.R.Mayenowej tytułu profesora zwyczajnego stwierdził, że recenzenci jej dorobku: prof. prof. M.Dłuska, W.Kuraszkiewicz i B.Nadolski, oraz Komisja w składzie: prof. prof. M.Plezia, Cz. Zgorzelski i S.Żółkiewski, jednomyślnie wysoko oceniają działalność badawczą, organizacyjno-naukową i dydaktyczną prof. M.R.Mayenowej i wnoszą o nadanie jej tytułu profesora zwyczajnego. W dyskusji Rada Naukowa poparła stanowisko Komisji i w głosowaniu tajnym wypowiedziała się za nadaniem prof. M.R.Mayenowej tytułu profesora zwyczajnego.

Na wniosek Dyrekcji Instytutu Badań Literackich, dodatkowo uzasadniony opinią siedmiu przedstawicieli Rady Naukowej,

jednogłośnie uchwalono wszcząć postępowanie o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego dr hab. Z.Stefanowskiej, powierzając przygotowanie tej sprawy Komisji w składzie: prof. prof. M.Janion, K.Wyka, Cz.Zgorzelski.

Po odczytaniu wniosku kierownika Pracowni Historii Czołpiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku o powołanie dra hab. E.Rudzińskiego na stanowisko samodzielnego pracownika naukowo-badawczego Rada Naukowa zapoznała się z życiorysem i wykazem ważniejszych publikacji kandydata. Głosowanie tajne dało wynik negatywny.

Rada Naukowa uchwaliła jednogłośnie nadać dr K.Rudzińskiej stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie obronionej przez nią w dniu 13 grudnia 1972 r. rozprawy "Artysta wobec kultury. Dwa typy autorefleksji literackiej: ekspresjoniści»Zdroju« , Witkacy" (promotor: prof. S.Żółkiewski, recenzenci: prof. J.Ziomek, dr hab. A.Brodzka).

Zgodnie z wnioskiem Komisji w składzie: prof. prof. M.Karaś, S.Urbańczyk, dr hab. K.Pisarkowa, Rada Naukowa zatwierdziła prof. A.Heinza, prof. S.Urbańczyka i prof. B.Vidoeskiego jako opiniodawców w sprawie nadania dr hab. Z.Topolińskiej tytułu profesora nadzwyczajnego.

W długiej i wnikliwej dyskusji na temat ewentualnego przeniesienia Pracowni "Słownika polszczyzny XVI wieku" do mającego powstać Instytutu Języka Polskiego PAN Rada Naukowa wypowiedziała się zdecydowanie za pozostawieniem "Słownika" w jego macierzystej placówce.

W sprawach personalnych Rada Naukowa:

- przedłużyła zatrudnienie na stanowiskach adiunktów: dr M.Wyce-Hussakowskiej, dr H.Mierzejewskiej, dr H.Perzowej i dr E.Sarnowskiej-Temeriusz;

- wyraziła zgodę na zaangażowanie mgra W.Lubaszewskiego na asystenta w Pracowni Gramatyki Współczesnego Języka Polskiego;

- powołała mgr K.Margańską na starszego asystenta w Pracowni "Słownika staropolskiego".

Rada Naukowa zaakceptowała też propozycję zatrudnienia w Instytucie doc. dra S.Zabłockiego.

W wolnych wnioskach prof. W.Doroszewski zaproponował włączenie do składu Rady Naukowej dr hab. W.Pomianowskiej i dra

hab. M.Szymczaka (propozycję tę Dyrekcja Instytutu zobowiązała się zgłosić do PAN, która ustala składy rad naukowych wszystkich jej placówek), zaś prof. Cz.Hernas przedstawił zasady i koncepcje działalności Komitetu Redakcyjnego serii Studia Staropolskie. W dyskusji m.in. podtrzymano słuszność umożliwienia wszystkim polonistom wydawania książek w tej serii, jeżeli będą reprezentowały właściwy poziom naukowy.

W dniu 16 marca 1973

Posiedzenie otworzył i obrady prowadził przewodniczący Rady, prof. dr K.Wyka. Na jego propozycję Rada zatwierdziła porządek dzienny zebrania.

Przed porządkiem dziennym Rada Naukowa przyłączyła się do gratulacji wyrażonych prof. J.Krzyżanowskiemu z okazji nadania mu godności doktora honoris causa Uniwersytetu im.Bolesława Bieruta we Wrocławiu.

Prof. K.Wyka powiadomił Radę, że od dn. 1 marca 1973 roku obowiązki dyrektora Instytutu Badań Literackich objęła doc.dr hab. Teresa Skubalanka, zaś wobec wygaśnięcia terminu nominacji odszedł ze składu Dyrekcji dr hab. Z.Goliński. Przewodniczący Rady Naukowej powitał doc. T.Skubalankę jako dyrektora IBL i życzył jej powodzenia w pracy, deklarując w imieniu Rady gotowość współpracy i pomocy. Dyr. Skubalanka podziękowała za życzenia i zapewniła, że dołoży starań, by podtrzymać ohlubne tradycje Instytutu.

Do słów uznania i podziękowania, jakie prof. K.Wyka złożył drowi hab. Z.Golińskiemu za ponad 10-letni udział w pracach Dyrekcji Instytutu, kolejno na stanowiskach z-oy dyrektora d/s ogólnych i p.o. dyrektora, dołączyli się prof. M. Dłuska i prof. K.Górski, proponując wyrażenie wdzięczności w imieniu całej Rady. Pismo podobnej treści odczytał z upoważnienia kierowników zakładów i pracowni Instytutu dr hab. J.Sławiński, zaś przewodniczący Rady Zakładowej ZNP, dr R.Lothe, podziękował drowi hab. Z.Golińskiemu w imieniu pracowników Instytutu. Z.Goliński odpowiedział w krótkich, serdecznych słowach.

W następnym punkcie porządku dziennego prof. Z. Libera odczytał protokół Komisji (w składzie: prof. prof. J.Krzyżanow-

ski, Z.Libera, Z.Skwarczyński), która po zapoznaniu się z opiniami recenzentów (prof. prof.: J.Krzyżanowski, B.Leśnodorski, G.Sinko) sformułowała własną, pozytywną ocenę dorobku dra hab. R.Kalety i zgłosiła do Rady Naukowej wnioski o nadanie mu tytułu profesora nadzwyczajnego. Po dyskusji, w której głos zabierali prof. prof. K.Górski i Cz.Zgorzelski, Rada Naukowa, w głosowaniu tajnym, wnioski Komisji przyjęła.

W związku z nadesłanym na ręce przewodniczącego Rady Naukowej pismem prof. J.Krzyżanowskiego i zawartym w nim gruntownie umotywowanym wnioskiem o wszczęcie postępowania o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego drowi hab. Zbigniewowi Golińskiemu wywiązała się długa i ożywiona dyskusja. Wypowiadali się w niej kolejno: prof. prof. K.Górski, H.Markiewicz, Z.Libera, M.Dłuska, S.Żółkiewski, Cz.Zgorzelski, J.Ziomek, J.Maciejewski, M.R.Mayenowa i K.Wyka - wszyscy popierając zgłoszoną propozycję. Po dyskusji Rada powołała Komisję w składzie: prof. prof. J.Krzyżanowski, S.Skwarczyńska i K.Wyka, która zajmie się dalszym przygotowaniem sprawy nadania drowi hab. Z.Golińskiemu tytułu profesora nadzwyczajnego.

Z kolei prof. K.Górski przypomniał swój, zgłoszony na poprzednim posiedzeniu Rady Naukowej, wniosek o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego drowi hab. Januszowi Pelcowi, zaś prof. K.Wyka zreferował biografię naukową kandydata, którą wzbogacili prof. prof. Z.Libera i Cz.Hernas wypowiedziami na temat jego działalności dydaktycznej. W głosowaniu tajnym Rada Naukowa postanowiła sprawę nadania drowi hab. J.Pelcowi tytułu profesora nadzwyczajnego przekazać Komisji w składzie: prof. prof. K.Górski, Cz.Hernas, Z.Libera.

Wniosek o wszczęcie postępowania kwalifikacyjnego o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego drowi hab. Julianowi Lewańskiemu, zgłoszony i uzasadniony przez Dyрекcję IBL, zyskał jednomyślne poparcie w wystąpieniach prof. prof. Cz.Hernasa, M.R. Mayenowej, K.Wyki, M.Żmigrodzkiej, dra hab. S.Treugutta, doc. T.Skubalanki, a następnie został zaakceptowany przez Radę Naukową i skierowany do Komisji, w której uczestniczyć będą: prof. prof. Cz.Hernas i M.R.Mayenowa oraz dr hab. J.Woronzak.

Również pozytywnie ustosunkowała się Rada do wniosku Dyrekcji IBL o wszczęcie starań mających na celu nadanie tytułu

profesora nadzwyczajnego drowi hab. Januszowi Sławińskiemu. Po żywo popierających ten wniosek wypowiedziach prof. prof. M. Dłuskiej, J.Ziomka, M.Janion, S.Żółkiewskiego i K.Wyki Rada Naukowa jednogłośnie go przyjęła, a do jego realizacji powołała Komisję, do której zaprosiła: prof. prof. S. Skwarczyńską, J.Ziomka i K.Wykę. |

Wobec rezygnacji prof. J.Krzyżanowskiego z udziału w Komisji do spraw habilitacji dra W.Chwalewika Rada Naukowa postanowiła: dokooptować do Komisji - obok prof. prof. J.Ziomka i S.Żółkiewskiego - prof. K.Górskiego, jako przewodniczącego, a następnie zwrócić się do prof. prof.: K.Górskiego, Z.Libery i K.Żurowskiego o zrecenzowanie "Studiów o Conradzie" W.Chwalewika jako podstawy jego przewodu habilitacyjnego.

W dalszym ciągu posiedzenia Rady z-oa dyrektora d/s naukowych Instytutu dr hab. S.Treugutt ustosunkował się krytycznie do zamieszczonego w nrze 2 "Nowych Dróg" z r. 1973 artykułu Cz.Dejnarowicza i M.Salamona o planach wydawniczych i ich realizacji przez trzy instytuty PAN, a między nimi - IBL, a nadto poinformował o swoim wystąpieniu na ten temat w czasie posiedzenia kierowników placówek Wydziału I PAN. Polemiczne wystąpienie doc. S.Treugutta spotkało się z pełnym poparciem Rady Naukowej.

Z kolei doc. S.Treugutt dokonał analizy stanu kadry naukowej IBL, która wykazała niedostateczną liczbę profesorów (5 wobec 30 doktorów habilitowanych), prawidłowy stan liczbowy w zakresie kadry średniej (49 doktorów) i zbyt małą liczbę młocizny zdobywającej dopiero wyższe stopnie naukowe.Znajduje to wyraz m.in. w strukturze wieku pracowników Instytutu (4 samodzielnych prac. naukowobadawczych poniżej lat 40, 17 - między 41 a 50 rokiem życia, 6 - między 51-60, 5 - w wieku ponad 60 lat). W tym kontekście, zdaniem doc. Treugutta, raz jeszcze uwidoczniła się potrzeba utworzenia w Instytucie studium doktorskiego, które dostarczyłoby mu młodej, dobrze wykszcolonej kadry; kształcenie doktorantów pozwoliłoby angażować dydaktycznie liczną stosunkowo grupę doktorów habilitowanych. Opinię tę podzielił również prof. K.Wyka, z troską, ale i ze zniecierpliwieniem mówiąc o nie dostrzeganym przez PAN "starzeniu się" pracowników Instytutu. Doc. T.Skubalanka poinformowała, że

otrzymała wiążącą obietnicę uruchomienia przy Instytucie stacjonarnego studium doktoranckiego.

Rada Naukowa jednomyślnie zaakceptowała propozycję przedstawienia do nagrody Sekretarza Naukowego PAN trzech prac: Cz. Hernasa "Barok", M.Klimowicza "Oświecenie" oraz E.Aleksandrowskiej (jako kierownika zespołu): "Bibliografia literatury polskiej »Nowy Korbut« ", t. 4-6 (Oświecenie).

W sprawach personalnych Rada Naukowa wyraziła zgodę na przejście dr J.Czachowskiej i dr M.Brykalskiej od dnia 1 IV 1973 r. z grupy pracowników dokumentacji do grupy pracowników naukowobadawczych w stopniu adiunkta. Ponadto Rada uchwaliła powołanie dr K.Rudzińskiej na stanowisko adiunkta w Pracowni Badań Kultury Literackiej oraz postanowiła zatrudnić mgra M. Płacheckiego jako st. asystenta w Pracowni Poetyki Historycznej IBL.

W dniu 9 czerwca 1973

Rada Naukowa pod przewodnictwem prof. K.Wyki przyjęła protokół z posiedzenia w dniu 16 marca 1973 r. oraz proponowany porządek obrad.

Po wysłuchaniu wniosku Komisji (prof. prof. J.Maciejewski, Cz.Zgorzelski, M.Żmigrodzka) Rada postanowiła dopuścić dr J.Kamionkową do kolokwium habilitacyjnego, w czasie którego odpowiadała ona na pytania recenzentów jej pracy "Literatura i obyczaj doby romantyzmu. (Związki i konfrontacje)": prof. prof. M.Janion, Z.Libery i B.Zakrzewskiego. Rada pozytywnie oceniła wynik kolokwium i w głosowaniu tajnym uchwaliła nadanie dr J. Kamionkowej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Informację o działalności Instytutu Badań Literackich w okresie marzec-maj 1973 r. złożyła dyrektor doc. dr hab. T.Skubalanka. W sprawach organizacyjnych i personalnych poinformowała, że: na stanowisko z-oy dyrektora d/s ogólnych powołano dra R.Górskiego; prof. S.Żółkiewskiemu powierzono kierownictwo Zakładu Literatury Współczesnej, doc. Z.Golińskiemu - Zakładu Literatury Staropolskiej i Oświecenia; tytuł prof. zwyczajnego

otrzymała prof. M. Janion, zaś prof. nadzwyczajnego - doc. E. Janowski. W zakresie spraw naukowych: podpisano protokół o współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, inicjując podobne kontakty z Instytutem Kształcenia Nauczycieli; Instytut otrzymał funkcję koordynatora problemu resortowego; 18 osób z Instytutu skierowano do zajęć dydaktycznych; od 1 października utworzone zostało Studium Doktoranckie dla Pracujących. Kończąc to sprawozdanie dyrektor Instytutu powiadomiła Radę o zorganizowanych konferencjach naukowych, przyjazdach naukowców z zagranicy, o pewnej poprawie płac pracowników Instytutu oraz o staraniach prowadzących do polepszenia sytuacji lokalowej.

W dyskusji nad omówionymi sprawami prof. prof. K. Wyka i S. Żółkiewski poruszyli przede wszystkim sprawę konieczności utworzenia stacjonarnego Studium Doktoranckiego i - w tej perspektywie - szanse przyrostu kadry naukowej w Instytucie; postulowali staranne rozważenie i przygotowanie się Instytutu do roli koordynatora problemu resortowego, a w związku z tym wyrażali obawy, czy zajęcia dydaktyczne dość licznej grupy samodzielnych pracowników Instytutu nie spowodują zakłócenia realizacji jego planu naukowego.

Do tych wątpliwości ustosunkowała się dyr. T. Skubalanka, wyrażając nadzieję, że kolejne posiedzenia Rady pozwolą właściwie zaopiniować najbardziej istotne koncepcje naukowej działalności Instytutu Badań Literackich.

Z kolei Komisja w składzie: prof. prof. M. Janion, K. Wyka i Cz. Zgorzelski wystąpiła z wnioskiem o nadanie doc. dr hab. Z. Stefanowskiej tytułu profesora nadzwyczajnego, zgodnie z jednomyślną sentencją czterech opiniodawców (prof. prof. K. Górski, Z. Szmydtowa, W. Weintraub, K. Wyka) jej dorobku naukowego. Rada Naukowa w tajnym głosowaniu wniosek ten jednogłośnie przyjęła.

Również w głosowaniu nad propozycją Komisji (prof. prof. K. Górski, S. Jodłowski, J. Safarewicz i S. Urbańczyk) Rada postanowiła wystąpić o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego doc. dr hab. K. Pisarkowej; taką samą decyzję podjęto w sprawie nadania tytułu profesora nadzwyczajnego doc. dr hab. Z. Topolińskiej na wniosek Komisji w składzie: prof. prof. M. Karaś, S. Urbańczyk, doc. K. Pisarkowa; opiniodawcami w tym wypadku byli: prof. prof. A. Heinz, S. Urbańczyk, B. Vidoeski.

Rada Naukowa postanowiła zwrócić się do prof. prof. A. Gieyszтора, K.Górskiego i Z.Raszewskiego o zaopiniowanie wniosku o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego doc. drowi hab. J.Lewańskiemu; opiniowanie sprawy profesury doc. dra hab. J. Sławińskiego powierzono prof. prof. H.Markiewiczowi, I. Sławińskiej i J.Ziomkowi, zaś na recenzentów dorobku naukowego doc. dra hab. J.Pelca - w związku ze staraniami o nadanie mu tytułu profesora nadzwyczajnego - powołano prof. prof.M.Brahmera, Cz.Hernasa i Z.Szmydtową.

Wysłuchawszy protokołu Komisji przygotowującej wniosek o nadanie tytułu profesora nadzwyczajnego doc. dr hab. M.Karpluk, Rada wyraziła zgodę na wszczęcie postępowania w tej sprawie, zatwierdzając jako opiniodawców dorobku doc. M. Karpluk: prof. prof. M.Karasia, W.Kuraszkiewicza, F.Sławskiego.

Po przedyskutowaniu zgłoszonej przez Komisję Nagrody Naukowej im. Tadeusza Mikulskiego za rok 1972 propozycji wyróżnienia tą nagrodą książki dr D.Danek "O polemice literackiej w powieści" Rada Naukowa propozycję tę zaakceptowała. Dokonano też wyboru Komisji Nagrody im. T.Mikulskiego za r. 1973, zapraszając do niej: prof. J.Ziomka oraz doc. doc. K.Bartoszyńskiego i Z.Sinkową.

Z kolei Rada Naukowa uchwaliła: wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr B.Ceglowej, powołując w tym celu Komisję w składzie: prof. S.Urbańczyk, doc. doc. M.Karplukówna i F.Pepłowski, oraz nadanie stopni doktora nauk humanistycznych mgr M.Szybistowej na podstawie rozprawy "Osobliwości leksykalne w języku S.I.Witkiewicza" i mgrowi Cz.Samojlikowi za pracę "Młody Lukács wobec modernizmu".

Zgodnie z wnioskiem prof. K.Górskiego Rada dokooptowała doc. K.Pisarkową do Komitetu Redakcyjnego "Słownika języka Adama Mickiewicza".

Po wysłuchaniu projektu organizacji Studium Doktoranckiego dla Pracujących Rada zatwierdziła skład komisji egzaminacyjnej dla kandydatów do Studium (prof. M.Janion, doc. doc. K.Bartoszyński, T.Kostkiewiczowa, J.Lewański, J.Pelc i A.Witkowska), odkładając dyskusję nad programem Studium do następnego posiedzenia.

W ostatnim punkcie porządku dziennego, który przewidywał sprawy personalne, Rada Naukowa wyraziła zgodę na przekwali-

fikowanie dr dr A. Basary, K. Siekierskiej i J. Sułkowskiej z grupy pracowników dokumentacji na adiunktów naukowobadawczych, drowi I. Jakubczakowi powierzyła stanowisko adiunkta, zaś mgr M. Baranowską zaangażowała na etat starszego asystenta w Zespole Syntez Literatury XX wieku.

Przewodniczący Rady zamknął posiedzenie, dziękując zbranym i życząc im dobrego wypoczynku w okresie wakacji.

SPRAWOZDANIA Z PODRÓŻY NAUKOWYCH

Sprawozdanie z wyjazdu stypendialnego do ZSRR (5 VII — 20 XII 1972)

W Związku Radzieckim przebywałem jako stypendysta Akademii Nauk ZSRR: do połowy października w Instytucie Literatury Światowej im. M. Gorkiego w Moskwie, potem w Instytucie Literatury Rosyjskiej (Puszkowski Dom) w Leningradzie.

Podstawowym celem wyjazdu było zebranie materiałów do rozprawy doktorskiej nt. "Problem rewolucji w literaturze polskiej lat dwudziestych XX wieku". W ZSRR zajmowałem się polsko-radzieckimi związkami literackimi tego czasu, która to kwestia, jak niejednokrotnie już podkreślano, stanowi jedną z kluczowych w badaniach nad polską literaturą lewicową okresu międzywojennego i rozwojem świadomości artystycznej po r. 1918. Interesowały mnie przede wszystkim: zagadnienia związku między radziecką awangardą literacką (futurystyczną, lefowską), a rewolucją; koncepcje kultury proletariackiej, formułowane przez radziecki Proletkult i rozwijane również na gruncie polskim w pierwszych latach niepodległości; zagadnienia przemian problematyki kulturalnej i artystycznej pod wpływem Rewolucji Październikowej.

Sześciomiesięczny prawie pobyt w ZSRR umożliwił mi zapoznanie się z obszernymi materiałami radzieckimi - książkami, czasopismami, almanachami, broszurami - w Polsce niedostępnymi oalkowicie, w przeważającej większości nawet nie znanymi bada-

czom i ułamkowo jedynie wykorzystywanymi w polskiej literaturze naukowej.

Pracowałem w bibliotekach Instytutu Literatury Światowej i Puszkinańskiego Domu oraz w wielkich publicznych bibliotekach naukowych Moskwy i Leningradu. Program mój dotyczył przede wszystkim zagadnień typologii prądów literackich oraz związków poetyk i ideologii artystycznych, nie przewidywał zaś poszukiwań materiałowych i archiwalnych (np. spraw losów pisarzy, genezy utworów, recepcji), toteż do celów jedynie pomocniczych korzystałem ze zbiorów Oddziału Rękopisów Instytutu im. Gorkiego. Dużą pomocą były dla mnie konsultacje z pracownikami naukowymi obu instytutów oraz Instytutu Słowianoznawstwa i Bałkanistyki w Moskwie.

Wyjazd do Związku Radzieckiego dopomógł mi także w pogłębieniu wiedzy metodologicznej: miałem możliwość zapoznania się z szeregiem wybitnych prac tzw. rosyjskiej szkoły formalnej, wydanych w latach dwudziestych, a także z całością dorobku radzieckiej semiologii.

Mgr Zbigniew Jarosiński

**Sprawozdanie z pobytu na stypendium w Paryżu
(15 IX — 15 XII 1972)**

Stypendium École Pratique zostało mi przyznane w związku z badaniami dotyczącymi funkcji mitu w literaturze Młodej Polski i wokół tego problemu skupiały się w Paryżu moje studia, prowadzone dwutorowo:

1. praca nad pogłębieniem podstaw badań teoretycznych,
2. studia komparatystyczne.

Temat pierwszy realizowałam przede wszystkim poprzez uczestnictwo w następujących wykładach i seminariach:

- a) Claude Lévi-Strauss: "Analiza strukturalna mitu",
- b) Eliseo Veron: "Analiza strukturalna wypowiedzi",
- c) Jacques Leenhardt: "Socjologia literatury - problemy metody".

Wykłady uzupełniałam lekturami dotyczącymi metod badania funkcji w literaturze stereotypów, motywów archetypicznych i tematów, zapoznając się m.in. z interesującymi pracami z tej dziedziny Jean-Paula Webera oraz Denisa Huismana i Pierre'a Brunela.

Temat drugi realizowałam w bibliotekach poprzez lektury trudno dostępnych w Polsce francuskich tekstów literackich opartych na tematyce mitu: Peladana, Dujardina, Mendesa, Morèasa, P.Louysa i in. Zapoznałam się również z tekstami manifestów i programów literackich, poszukując w nich wypowiedzi dotyczących mitu i wyznaczonych mu funkcji w literaturze.

W celu poszerzenia znajomości zagadnień estetyki literackiej we Francji drugiej połowy XIX w. uczestniczyłam w seminarium Gaétana Picoona nt. "Idea literatury w XIX wieku".

Dr Hanna Filipkowska

Sprawozdanie z pobytu w NRD (2 — 15 XI 1972)

W NRD przebywałam dwa tygodnie jako gość Niemieckiej Akademii Sztuk Pięknych - w ramach wymiany pracowników naukowych z Polską Akademią Nauk. W tym czasie wykonałam następujące kwerendy:

1. W Brandenburgisches Landeshauptarchiv (Poczdami) zakończyłam rozpoczęty w czasie poprzedniego pobytu w NRD przegląd zespołu Prezydium Policji Berlińskiej (sygn. Pr.Br.Rep.30 Berlin C Polizeipräsidium), poszukując materiałów dotyczących polskiej literatury i prasy literackiej przełomu XIX i XX w. W tym zakresie zasoby przejrzałam przede mną podzespołów Tit. 94: Geheime Präsidialregistratur, i Tit. 95: Pressesachen, nie wykazują pozycji ciekawszych (z jednym wyjątkiem: akt policyjnych Stanisława Przybyszewskiego); zawierają za to sporo materiałów dotyczących polskiej emigracji politycznej - wśród niej pisarzy lat wcześniejszych (zwłaszcza drugiej i trzeciej ćwierci XIX w.), a także polskiej prasy społeczno-politycznej zabo-

ru pruskiego i ziem niemieckich. Do prac nad biografią Jana Kasprowicza znalazłem interesującą relację Alfreda Ploetza o działającej w latach osiemdziesiątych XIX w. we Wrocławiu socjalistycznej organizacji "Pacific", której członkiem był Kasprowicz.

2. W Deutsche Zentralarchiv, Hist. Abt. II (Merseburg) przejrzałem inwentarze i odpowiednie akta z zespołów: Rep. 76 V A Kultusministerium (akta dotyczące uniwersytetów w Lipsku i Wrocławiu); Rep. 77 Ministerium des Innern; Rep. 97 Kammergericht; 2.5.1 Reichsjustizministerium - poszukując materiałów związanych z pobytem Kasprowicza w granicach państwa pruskiego (tzn. do r. 1888). Rezultatem tych poszukiwań jest odnalezienie: przesyłanych do Justizministerium szczegółowych raportów z przebiegu procesu wrocławskiego (1887), z licznymi informacjami o Kasprowiczu; relacji i informacji jego niemieckich przyjaciół o działalności "Pacificu"; dokumentalnego potwierdzenia represji policyjnych w związku ze sprawą Leona Ciesielskiego oraz kary administracyjnej nałożonej w związku z tą sprawą na Kasprowicza; rejestracja licznych materiałów dotyczących osób ze środowiska poety, zarówno z lat poznańskich, jak wrocławskich. Łącznie z materiałami opracowanymi przeze mnie w czasie poprzedniego pobytu w Merseburgu źródła te składają się na pokaźny zespół dokumentów, umożliwiający dość szczegółową rekonstrukcję wielu faktów z wczesnej biografii Kasprowicza, zwłaszcza jego udziału w poczynaniach niemieckich grup socjalistycznych.

Dr Roman Loth

Sprawozdanie z wyjazdu naukowego do ZSRR (11 - 25 XI 1972)

W dniach 11-25 listopada przebywałam w ZSRR. W programie były pobyty w Moskwie, Leningradzie i Tartu.

W Moskwie głównym moim celem było zainteresowanie tamtejszych wersológów prowadzonymi od kilku lat - z inicjatywy Instytutu Badań Literackich PAN - międzynarodowymi pracami nad słowiańską metryką porównawczą. Cel ten udało mi się osiągnąć:

dr M.L.Gasparow i dr A.Prochorow będą z nami współpracowali w oparciu o założenia i metody, które wspólnie ustaliliśmy w czasie kilku spotkań.

W Leningradzie odbyłam rozmowy z prof. W.E.Chołszewnikowem - przygotowującym monografię wersyfikacji rosyjskiej dla serii Poetyka. Zarys encyklopedyczny, której jestem redaktorem naczelnym. Przedyskutowaliśmy koncepcję książki oraz dotychczas napisane jej partie.

Do Tartu, gdzie również zamierzałam się spotkać z badaczami wiersza, nie udało mi się dotrzeć, ze względów organizacyjnych.

Dr hab. Lucylla Pszczołowska

Sprawozdanie z pobytu naukowego w Bratysławie (1 - 15 XII 1972)

Mój dwutygodniowy pobyt w Bratysławie, zrealizowany dzięki zaproszeniu Słowackiej Akademii Nauk, związany był ściśle z planem współpracy pomiędzy IBL PAN a Narodopisnym Ustavem SAV. W ramach tego planu, zgodnie z umową obu instytucji, miała być wspólnie przygotowana "Antologia" prozy tatrzańskiej ze strefy pogranicza, dotycząca tematyki ludowych opowiadań zbójnickich. Przygotowanie tej pozycji zlecone zostało niżej podpisanej - ze strony polskiej, i dr Vierze Gašparikovej - ze strony słowackiej.

Do Bratysławy pojechałam z pełnym wyborem prozy polskiej oraz z materiałami potrzebnymi do sporządzenia oprawy naukowej tekstów. Materiały te uzupełniłam w bibliotekach uniwersytetu i Ustavu tymi źródłami słowackimi, których nie mogłam otrzymać w Polsce, m.in. opracowaniami najstarszych przekazów literatury zbójnickiej sięgających r. 1780. Niestety, na pracę w bibliotekach miałam mało czasu, trzeba go bowiem było poświęcić przede wszystkim na zapoznanie się z tekstami słowackimi (było ich ponad 400), na dokonanie ostatecznego wyboru, który korespondowałby z materiałem polskim (ograniczono go do

210 tekstów , na ustalenie i uzgodnienie zakresu komentarza naukowego, indeksów, słownika gwarowego itd. Trzeba było także od razu dokonać obustronnego tłumaczenia tekstów szczególnie trudnych tak ze względu na archaizmy, jak nasycenie elementami gwarowymi. Toteż w ciągu tych dwu tygodni, korzystając wieczorami i w dni świąteczne z prywatnej biblioteki dr Gašparikovej i pracując po 10 do 12 godzin dziennie, przywiozłam do Warszawy pełny wybór tekstów słowackich i dokładny plan naukowego opracowania całości, nieco odmiennego w wersji słowackiej i polskiej.

Strona słowacka zapewniła już "Antologii" wydanie w objętości 15 arkuszy wydawniczych. Całość miała być złożona do wydawnictwa w pierwszej połowie 1973 r. Wcześniej konieczne było jeszcze jedno spotkanie ze współautorką, dr Vierą Gašparikową, w celu ostatecznego ustalenia przełożonych tekstów i materiałów, uzgodnienia wstępów i sporządzenia indeksu motywów. Zgodnie z postanowieniem o współpracy IBL PAN z Narodopisnym Ustavem SAV z dnia 20 X 1971, potwierdzonym przez Dyрекcję IBL 5 XI 1971, a przesłanym do Polskiej Akademii Nauk 17 maja 1972 - ten pobyt dr Gašparikovej w Warszawie miała zapewnić strona polska, jak również dopomóc w załatwieniu spraw związanych z wydaniem "Antologii tatrzańskiej" w wersji polskiej.

Dr Teresa Komorowska

**Sprawozdanie z wyjazdu naukowego do Wiednia
(styczeń — marzec 1973)**

W okresie od stycznia do marca 1973 r. przebywałam w Wiedniu jako stypendystka Austriackiej Akademii Nauk. Celem wyjazdu było przeprowadzenie w bibliotekach wiedeńskich kwerendy czasopism polskich wydawanych w latach 1865-1918 na terenie b. Galicji i Śląska Cieszyńskiego. Kwerenda ta stanowiła uzupełnienie przygotowywanej przez Pracownię Historii Czasopiśmiennictwa "Bibliografii tytułów prasy polskiej 1865-1918". Z uwagi na znaczne rozproszenie zbiorów prasy polskiej wyda-

wanej w tym okresie oraz niepełną jej rejestrację konieczne było skonfrontowanie opracowanej już przez Pracownię listy tytułów prasy z katalogiem Österreichische Nationalbibliothek (dawnej Hofbibliothek), która aż do końca pierwszej wojny światowej otrzymywała egzemplarze obowiązkowe wszystkich druków publikowanych w Monarchii Austro-Węgierskiej.

Österreichische Nationalbibliothek nie posiada, jak i inne biblioteki austriackie, odrębnego katalogu druków ciągłych ani też (dla publikacji wydanych przed 1930 r.) katalogu rzeczowego. W celu odnalezienia nowych czasopism musiałam przejrzeć więc cały I katalog ÖNB, obejmujący wszystkie druki posiadane przez Bibliotekę (wydawane do 1930 r.). Jest to katalog kartkowy w układzie rzeczownikowym, składający się z 1 400 000 fiszek.

I. W ÖNB znajdują się ogółem 742 czasopisma polskie wydawane w w/w okresie, których sygnatury i zasób naniosłam na opracowany przez Pracownię spis tytułów prasy polskiej. Są to czasopisma publikowane na terenie b. Galicji i Śląska Cieszyńskiego oraz Pragi. Spośród nich 36 tytułów - to czasopisma nowe, które, z wyjątkiem dwóch zaginionych, zostały przeze mnie opracowane z autopsji.

II. Opracowałam również z autopsji 27 tytułów czasopism znanych u nas jedynie z opracowań bibliograficznych.

III. Opisałam na podstawie autopsji 20 czasopism, których roczniki krańcowe i początkowe lub ostatnie nie zachowały się w zbiorach polskich i w Bibliotece Uniwersytetu Lwowskiego.

IV. Opracowałam z autopsji 10 czasopism, które w zbiorach polskich występują tylko fragmentarycznie.

V. Opisałam z autopsji ponadto 20 czasopism, które, jak się okazało, istnieją w zbiorach polskich. Zapis w katalogu ÖNB sugerował, że są to pisma nieznane.

VI. Wśród czasopism wytypowanych do autopsji na podstawie katalogu ÖNB 55 tytułów po przejrzaniu nie włączyłam do "Bibliografii tytułów prasy polskiej": autopsja wykazała, że były to wydawnictwa seryjne lub czasopisma niepolskie.

Wiedeńska Biblioteka Uniwersytecka posiada głównie polskie czasopisma wydawane w Wiedniu oraz galicyjskie periodyki naukowe. Katalog zbiorów UBW zawiera wszystkie druki i manuskryp-

ty podane razem w układzie rzeczownikowym, w 72 woluminach. Podobnie jak ÖNB, Biblioteka Uniwersytecka w Wiedniu nie prowadzi odrębnego katalogu druków ciągłych.

W UBW odnalazłam tylko 70 czasopism polskich. Zaledwie 5 z nich to czasopisma nowe.

Łącznie w obu bibliotekach wiedeńskich dokonałam autopsji 216 tytułów. Odnalazłam 41 nowych czasopism. Opracowałam 30 czasopism nie występujących w zbiorach krajowych ani w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Lwowskiego. Przeprowadziłam pełną autopsję 32 czasopism, które w bibliotekach polskich występują tylko fragmentarycznie.

Kwerenda w katalogach wobec braku odrębnych zestawień druków ciągłych była żmudna i pochłonęła 6 tygodni. Warto podkreślić, że dyrekcje obu bibliotek ułatwiły mi dokonanie autopsji zezwalając na pracę bezpośrednio w magazynach bibliotecznych.

Przejrzałam ponadto austriackie XIX-wieczne wydawnictwa bibliograficzne rejestrujące m.in. polskie periodyki publikowane w Galicji i na terenie Śląska Cieszyńskiego. Zapoznałam się też z niemiecką literaturą prasoznawczą.

Mgr Aleksandra Garlioka